

SAŽETAK PRESUDE
MIFSUD PROTIV MALTE
OD DANA 29. SIJEČNJA 2019. GODINE
ZAHTJEV BR. 62257/15

*Obveza provođenja DNK testiranja u postupku utvrđivanja očinstva nije dovela do povrede
prava na privatni život*

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva, Francesco Saverio Mifsud, britanski je državljanin. Preminuo je u prosincu 2017., pa je zahtjev preuzela njegova udovica. U prosincu 2012. gospođa X pokrenula je sudski postupak za utvrđivanje očinstva, tvrdeći da je podnositelj zahtjeva njezin biološki otac. Ona i njezina majka podnijele su pisane izjave pod prisegom navodeći da je podnositelj zahtjeva znao za X, posjećivao ju je na Malti niz godina, te su bili u bliskom kontaktu sve do 1985. godine. Budući da je podnositelj zahtjeva osporio očinstvo, X je od suda zatražila provođenje DNK testiranja, što je bilo predviđeno i zakonom. Podnositelj se tome usprotivio tvrdeći da prisiljavanje na testiranje predstavlja povredu njegovog prava iz članka 8. Konvencije te je zatražio da se ispita ustavnost ove mjere. Prvostupanjski sud i Ustavni sud utvrdili su da podnositelj zahtjeva ne bi pretrpio poniženje zbog uzimanja brisa iz usta, a bilo kakve posljedice koje bi testiranje moglo imati na njegov privatni i obiteljski život nisu prevagnule nad interesom X da sazna tko je njezin biološki otac. DNK testiranje je na kraju provedeno i pokazalo je da je podnositelj zahtjeva biološki otac.

PRIGOVORI

Podnositelj zahtjeva je tvrdio da je obvezno uzimanje genetskog uzorka, koje je bilo predviđeno malteškim zakonom u postupku utvrđivanja očinstva, te nametanje testiranja protivno njegovoj volji, rezultiralo povredom članka 8. Konvencije.

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je ranije utvrdio da uzimanje staničnih uzoraka predstavlja miješanje u pravo na poštovanje privatnog života u smislu članka 8. stavka 1. Konvencije ([S. i Marper protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#)). Takvo miješanje bit će opravdano prema stavku 2. članka 8. ako je u skladu sa zakonom, ako slijedi jedan ili više legitimnih ciljeva i ako je nužno u demokratskom društvu.

Poštovanje privatnog života obuhvaća pravo na utvrđivanje vlastitog identiteta, što uključuje i pravo na dobivanje informacija potrebnih za otkrivanje istine o važnim aspektima, poput identiteta roditelja ([Călin i drugi protiv Rumunjske](#)).

ESLJP je utvrđivao povrede članka 8. u predmetima u kojima domaći sustav nije predvidio mjere kojima bi se primoralo tuženog roditelja da se podvrgne genetskom testiranju ([Mikulić protiv Hrvatske](#)). Međutim, iako je ESLJP smatrao da djeca imaju Konvencijom zaštićen interes primiti informacije potrebne za otkrivanje istine o važnom aspektu njihovog osobnog identiteta,

također je smatrao da se mora uzeti u obzir zaštita trećih osoba, što može opravdati odbijanje podvrgavanja pretragama bilo koje vrste, uključujući DNK testiranje.

U predmetu [Tsvetelin Petkov protiv Bugarske](#), ESLJP je istaknuo da je DNK test znanstvena metoda čija dokazna vrijednost značajno premašuje bilo koji drugi dokaz za utvrđivanje ili opovrgavanje biološkog očinstva. Također, zaključio je da interes pojedinca za otkrivanjem svojih roditelja ne iščezava s godinama, već upravo suprotno.

U ovom predmetu, ESLJP je utvrdio da je prisilno podvrgavanje DNK testiranju predstavljalo miješanje u podnositeljevo pravo na privatni život. Miješanje je bilo zakonito i slijedilo je legitiman cilj zaštite prava i sloboda drugih, odnosno prava X na utvrđivanje identiteta biološkog oca.

Odlučujući o proporcionalnosti mjere, ESLJP je najprije istaknuo da njegov zadatak nije procijeniti usklađenost određenog zakona s Konvencijom *in abstracto*, nego utvrditi *in concreto* njegov utjecaj na podnositeljevo pravo na poštovanje privatnog života.

ESLJP se nije složio s podnositeljevom tvrdnjom da malteški zakon nije poštovao načelo jednakosti oružja. Naime, nakon što je donesen nalog za provođenje DNK testiranja, stranke u postupku dale su izjave i podnijele sve dokaze. Dakle, za podnositelja nije postojala nikakva postupovna prepreka u davanju izjava i iznošenju bilo kojeg dokaza te su obje stranke pod jednakim uvjetima imale priliku iznijeti svoj predmet pred sudom.

Podnositelj zahtjeva prigovorio je i „samooptužujućoj“ prirodi ovog dokaza. ESLJP je ponovio da je DNK test znanstvena metoda čija dokazna vrijednost uvelike nadmašuje bilo koji drugi dokaz za utvrđivanje ili osporavanje biološkog očinstva, što samo po sebi ne ugrožava prava stranka u postupku. Podnositelj zahtjeva imao je mogućnost biti osobno prisutan na ročištu, podnositi dokaze i unakrsno ispitivati svjedoke.

Nadalje, ESLJP je naveo da članak 8. Konvencije u kaznenom aspektu ne zabranjuje korištenje medicinskog postupka protivno volji osumnjičenog, ako je mjera u skladu s relevantnim zahtjevima Konvencije ([Jalloh protiv Njemačke](#)). Takva metoda ni u građanskom aspektu sama po sebi nije u suprotnosti s vladavinom prava. U takvoj ocjeni od posebnog značaja je legitimni cilj i da je osporavana radnja bila usmjerena na ispunjavanje pozitivnih obveza države koje proizlaze iz članka 8. Konvencije.

Glede podnositeljeve tvrdnje da je podvrgavanje testiranju bilo obvezno i da malteški zakon nije predvidio posljedice u slučaju da pojedinac odbije testiranje, ESLJP je naveo da njegova funkcija nije tumačenje domaćeg prava, niti prikladnosti metoda koje je zakonodavstvo države odabralo za reguliranje određenog područja. Njegova zadaća je ograničena na utvrđivanje jesu li usvojene metode i učinci koji one povlače u skladu s Konvencijom. Ustavni sud je u ovom predmetu priznao da se u određenim slučajevima može postaviti pitanje usklađenosti takve mjere s Konvencijom, stoga je istina da se čini da je ova mjera na papiru bila obvezna. Međutim, ESLJP nije uvjeren da će u praksi domaći sud naložiti takav test bez ikakvih drugih razmatranja. Osim toga, ne može se zanemariti činjenica da se na odluku o provođenju testiranja može uložiti žalba.

Malteški Građanski sud nije odmah naložio DNK testiranje, nego je održao raspravu kako bi ispitao podnositeljeve prigovore. Na podnositeljev zahtjev, pokrenut je i ustavni postupak radi ispitivanja interesa i utvrđivanja je li DNK testiranje u suprotnosti s podnositeljevim pravima

iz članka 8. Konvencije. Ustavni sud je utvrdio da su interesi X u određivanju identiteta njezinog biološkog oca nadmašili interese podnositelja zahtjeva. ESLJP ne nalazi ništa proizvoljno u tim odlukama koje su donesene u svjetlu sudske prakse ovog Suda. Tek nakon što je u cijelosti proveden ustavni postupak, naloženo je DNK testiranje. Iz toga slijedi da nalog za podnošenje testa u ovom slučaju nije donesen na temelju njegove obvezne naravi.

Slijedom navedenoga, ESLJP je utvrdio da je postupak u cjelini bio pošten i da je podnositelju zahtjeva pružio potrebnu zaštitu njegovih interesa. Osporena mjera bila je nužna u demokratskom društvu kako bi se zaštitila prava X.

Zaključno, ESLJP je utvrdio da su domaći sudovi uspostavili pravednu ravnotežu između interesa dvaju suprotstavljenih strana, stoga nije došlo do povrede članka 8. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.